

Bir bilim insanının çileli ve inovatif yolculuğu

Prof. Dr. Fuat Akpınar



1958 yılında Erzurum'da doğdu. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesindeki eğitimini 1982 yılında tamamladı. Mardin Midyat'ta hekim olarak çalıştı. Uzmanlık eğitimini Diyarbakır Dicle Üniversitesinde tamamladı. Amasya ve Samsun devlet hastanelerinde çalıştı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalında görev yaptı. Ümraniye Eğitim Araştırma Hastanesinde Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğini kurdu. Bir dönem Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde çalışan Dr. Akpınar 2015 yılından beri İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesinde görev yapmaktadır.

Biyolojik ve psikolojik bir varlık olan insan doğum sancısı denen çileli mutlulukla hiçbir şeyin farkında değilken ve karşılaşılabileceği nimet ve külfetleri bilmeden dünyaya gelir. Kendisi ağlar, ancak başkaları güler, sevinir, oynar ve mutlu olur. Bendeniz 1958 yılında Allah-ekber Dağlarının sırtlarına kurulmuş olan Ormanlı Köyü'nde doğdum. Rahmetli annem ve babamın çocuklarını okutmak için Ankara'ya göç etmeleriyle hayatın çile çemberiyle 10 yaşında tanışmış oldum. Dürüst ve çalışkanlığı ile işini güzel yaparak bizlere örneklik etmiş, sermayesi bir keser ve testere olan rahmetli babacağızım işçilik yaparak evlatlarını okutma derdindeydi. Her zaman "evladım okuyun da canımı yiyin" derdi. Yokluğun ve yoksulluğun en zor olanlarından nasiplenmiş olan rahmetli annecağızım sabrın, kanaatin, paylaşmanın ve dosta düşmana muhtaç olmadan onurlu yaşamının sırlarının öğretmenliğini yaparak gece gündüz çalışan babamıza yardımcı olmamız ve onu mahcup etmememiz gerektiğini bize öğretirdi.

İlk, orta ve lise tahsilimi Ankara'da tamamladım. Bu zaman diliminde Sıteler'de simit sattım, teneke toplayıp sattım, su sattım. Ayakkabı boyacılığı da yaptım, Gençlik Parkı'ndaki çay bahçesi ve gazinoda da çalıştım. Zaman zaman babamla birlikte atölyeye ve inşaatlara gittim. Âletleri tanıdım ve nasıl kullanıldıklarını öğrendim. İşini iyi, sağlam ve güzel yapma gayretinde olan babamın zanaatının icrasından duyduğu mutluluğa ve helal

kazanç kazanma hassasiyetine şahit oldum. Ortaokul yıllarımda üç yıl boyunca İngilizce öğretmenimin aldığı elbiselerle okurken iyilik denen şeyin ne demek olduğunu anladım. Doktor olmaya bu yıllarda karar vermemde annemin sık sık hastalanmasının etkisi vardı. Ayrıca bana her yıl yeni giysiler alarak okuma gayretime gayret katan öğretmenlerimin de bunda şüphesiz etkisi olmuştu.

Erzurum Atatürk Üniversitesi (EAÜ) Tıp Fakültesinde (1976-1982) birlikte olduğumuz arkadaş grubumuz din, iman, vatan, millet ve bayrak sevgisinin ne olduğunu ve bu yolda çetin engelleri aşmak için maldan ve candan fedakârlığın nasıl olması gerektiğini bizzat yaşayarak öğretmiş ve yola çıkınca arkaya bakılmayacağını, yokuşların ter dökmeden çıkılmayacağını kalbimize yerleştirmişti. Acı ve hasret kalbimizi yaksa ve birçokları kadrimizi bilmese de millete hizmette hak olan yoldan asla dönmemek gerektiği beynimize çivi gibi çakılmıştı.

Fakültenin beşinci sınıfındayken babam rahmetli oldu. Annem hem annelik hem babalık vazifesini üstlendi. O zamanki şartlarda ailenin gelirinin yarısı gurbette okuduğum için bana gönderiliyordu. Diğer yarısı ile yedi kişilik aile geçinmeye çalışırdı. Son sınıfa geçtiğim yaz Ankara'ya geldim. Otobüsten indiğimde sadece minibüse verecek kadar param vardı. Minibüse bindim ve mahallemize geldim. Annem kömürlükte çamaşır yıkıyordu. "Açım, evde ne var?" dedim. Sustu. "Senden para yok mu, evde ekmek de yok para da. Dayının bakkalından

ekmek al, yazdır" dedi. O an aklıma geldi. Bana alınmış olan tansiyon ölçme ve dinleme âletini kaptığım gibi doğru Sıteler'e koştum. Daha önce ayakkabı boyacılığı yaptığım mağazaların önünde "Tansiyon ölçülür" diye bağırırmaya başladım. Tansiyon ölçtürenler tıp öğrencisi olduğumu öğrenince bol bol ikramda bulundular. Yarım günde belki rahmetli babamın haftalığı kadar para ile eve döndüm. Evdekilerin o zamanki sevinci asla ve asla hiçbir şeyle, hiçbir şekilde anlatılamaz.

Fakülte bitti. 1982 yılında mecburi hizmet için Midyat Sağlık Ocağında hükümet tabipliği görevine başladım. Ülkemizin zor yıllarında, zor şartlar altında görevimizi ifaya başladığımız ilk aylar bir eczacı arkadaş "Burada güzel bir insan var, sizi onunla tanıştırayım" dedi. Üç arkadaş birlikte gittik. Ana lisanı Arapça olup ilmin vakarı ve edebi üzerinde olan o kişi ne iş yaptığımızı sordu. Sonrada bize dönerek "Evladım, işiniz ne olursa olsun. Kimin işi olursa olsun. İster devletin, ister Ahmet'in, ister Ermeni'nin, ister Yahudi'nin olsun fark etmez; o işi kendi işiniz gibi bilip ona göre çalışacaksınız. İşinize zamanında gidip gelecek, insanları gereksiz bekletmeyeceksiniz. Çünkü beklerken insanların ömürlerinden gidiyor ve sebep de siz oluyorsunuz. Zengine ve fakire eşit muamele yapmaya çalışınız. Rüşvet almayınız, vermeyiniz" dedi. Çay ve bisküvi ikram etti. Böylece hayat dersimizi alarak ayrıldık. Bu prensipleri unutmamam, unutmamda. Ancak ne kadarına riayet edebildiğim sorusunun cevabını zor veririm tabi.



Uzmanlık eğitimimi 1985-1989 yılları arası Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde yaptım. O zaman tanı ve tedavi araç gereçlerimiz, özellikle ameliyatlarda kullandığımız teknolojik âletlerimiz ve implantlar çok kısıtlı ve yetersizdi. Ameliyatlarda yaşadığımız sıkıntıların büyük merkezlerde de yaşanıp yaşanmadığı sorularına cevap aradım ve son sene Hacettepe Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğine bilgi ve görgü arttırmak için görevlendirme ile gönderildim. Orada mesleki ve sosyal anlamda gördüklerim ve yaşadıklarım akademisyen olma kararı vermeme ilk sebep teşkil ettiler. Amasya Devlet Hastanesi, Samsun Devlet Hastanesi ve Samsun Asker Hastanesindeuzman olarak görev yaptığım yıllarda bu düşünce iyice pekişti.

Ülkemizin en doğusunda, o zamanlar birçok mahrumiyetle boğuşan bölge insanına daha fazla hizmet götürebilmek için Üniversiteye Tıp Fakültesi kuran ve öğretim üyesi arayışına çıkan rektör ile Samsun'da bir dost evindeki sabah kahvaltısında tanıştık. Bizi Van Tıp Fakültesinde hizmete davet etti. Bizde cehaletimizi sergileyip "Geliriz, ancak lojman var mı, hastane kaç yataklı, klinik kaç asistan ve kaç yataklı olacak, yurt dışına nereye ve ne kadar süre ile gidebileceğiz?" gibi birçok soru sormuştuk. Nezaketle dinleme erdemi gösterip son derece olgun bir tavırla "Kardeşim ben size kâğıt üzerinde

kuruluşu ve kadroları Mecliste yasalaşmış bir Tıp Fakültesinden söz ediyorum. Gelir, çalışırsanız zamanla hepsi olur.Şayet sizler gelmezseniz bu kadrolar vatan, millet vedevlet düşmanı dinsiz, imansızlar tarafından doldurulacak. O zaman bende mahşer gününde 'Ey Rabbim ben davet ettim, bunlar gelmediler' diyeceğim" dedi. Ayrıldık. Kısa bir süre sonra gönül güzelliği sesine yansıdığı belli olan hiç tanımadığım birisi bir akşam saati ev telefonumdan aradı. Kendisini tanıttı ve son derece nazik ve kibar bir hitpla "kardeşim gidiyoruz değil mi?" deyince, ben de "tereddütsüz geliyorum, hocam" dedim ve nihayet davet edildiğim Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesine Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği kurucu öğretim üyesi olarak katıldım.

Tıp Fakültesi Hastanesi yapılsın diye tahsis edilen eski binaları hastaneye dönüştürmek için bahçede bir ağacın altında, aylarca mukavva üzerinde saat 11.00'e kadar bir şeyler okuyup sonrasında dekan bey ile birlikte inşaatı ziyaret ederdik. Bu zaman diliminde dekan beyin kendi makam masası üzerinde, kalçalarından şüphelenip değerlendirmemi istediği çocukların filmleri bulunurdu. Bunların üzerinde çok parametrelili araştırma başlattım. Pelvis graflerinin çekilmesi için kendi maaşımın Kızılay'dan temin ettiğim ve orada çekimi yapan röntgen teknisyenine teslim ettiğim 100'er adet iki kutu röntgen filmini kullanmaya başladık.

O zamanlar Van'a haftada üç uçak seferi yapılıyordu. Gerekli olan malzeme ve implantlar İstanbul, Ankara veya İzmir uçağı ile gelirdi. Birçok defasında da eksik veya uygunsuz şekilde. Ameliyatlarda yaşadığımız problemleri kafama not eder, çıkınca odamdaki kemiklerin ortasına dalar, onlar üzerinde çalışmalar yaparak çözümler arardım.



Geliştirmeyi düşündüğüm implantın elle çizimini, sonra da odamdaki atölyemde pro-prototipini yapardım. Onlar üzerinde günlerce, haftalarca düşünür ve eksikliklerini giderirdim. Daha sonra Endüstri Meslek Lisesinden Kerim Usta'ya veya YSE Bakım ve Tamirhanesi'nde çalışan Ahmet Usta'ya metal prototip yaptırarak kuru kadavra kemiklerinde uygulanabilirliklerini test ederdim.

Bu çalışma ileride doçentlik müracaat dosyamda başlıca araştırma eserim olarak yer alacaktı.

Henüz klinik açılmamıştı, ancak biz ilk asistanlarımızla temin edebildiğimiz bir masa etrafında anatomi dersleri yapmaya başladık. Poliklinikte röntgen filmleri için bir arşiv oluşturduk ve çalışmalarını planladık. İlk ameliyatı kepsiz ve maskesiz yaptım. (Orijinali olmadığı için mecburen elle hazırladığım kep ve maske ile). Hayırseverlerin yardımı ile klinik oluşturuldu. Gerek kendi kliniğime gerekse de diğer anabilim dallarına gelen arkadaşlarla birbirimize, fakültemize ve hizmetlerimize pozitif katkılar sağlayacak kalbi birlikteliğimizi güçlendirerek ülkemiz, devletimiz ve toplumumuz için hep ötelere, daha ötelere, daha da ötelere gitmenin yollarını oluşturma gayreti ile gece ve gündüzümüzü birleştirdik.

Bir tıp doktoru akademisyen olarak bulunduğumuz konumda başlıca görevlerimizin hastalarımıza zamanın en ileri teknolojik araç ve gereçlerini kullanarak ideal sağlık hizmeti vermek, eğitim konusunda sınırsız gayret göstererek önce kendimizin sonra da emanet edilenlerin en yeni bilgi ve becerilerle donanmasını sağlamak, devletimiz, milletimiz ve hatta tüm insanlık için yeni ve artı değeri olan doğru bilgi ve buna dayalı teknolojik ürün

geliştirmek, topluma insani erdemleri yaşayan bir şahsiyet olarak örnek olmak olduğu bilincindeydik.

Her insanın bir hobisi yani yaparken mutlu olduğu, zevk aldığı, hayatına hayat kattığını düşündüğü bir uğraşı alanı vardır. Benim hobilerim de o dönemde kemiklerle uğraşmak ve ameliyat yapmak olmuştur. Temininde bin bir zorluk çektiğim çalışma odamdaki 275 adet kol ve bacaklara ait kuru kadavra uzun kemiklerimle ancak mesai sonrası saatlerde ve geceleyin beraber olabiliyordum. Bir gece hastanedeki çalışma ofisimde yine kuru kadavra kemiklerimle hoş vakitler geçirirken oturma koltuğumda, elimde bir femur (uyluk) kemiği ile uyuyakalmışım. Telefon çaldı uyandım. Elimi uzatıp ahizeyi kaldırdım. Karşımda Hanım Sultan, "Fuat Bey sabah ezanı yaklaşıyor, sahur için gelmeyecekmisin?" dedi. İşte bu şekilde kuru kadavra kemiklerinde yaptığım incelemeler ve radyomorfometrik çalışmalar ileride profesörlük dosyamın ve patentli implant geliştirme gayretlerimin temellerini oluşturmuştur.

Ameliyat yapmak benim için gerçek bir hobi demiştim. Ancak bulunduğumuz Van ili coğrafya olarak ülkemizin en doğudaki köşelerindendir. O zamanlar haftada üç uçak seferi yapılıyordu. Gerekli olan ortopedik tıbbi malzeme

ve implantlar İstanbul, Ankara veya İzmir uçağı ile gelirdi. Birçok defasında da eksik veya uygunsuz malzemeler gelir, ameliyatlarda zorluklar yaşar ve mesleki çilenin ne olduğunu anlardık. Ameliyatlarda yaşadığımız problemleri kafama not eder, çıkınca odamdaki kemiklerin ortasına dalar, onlar üzerinde çalışmalar yaparak çözümler arardım. Yeni ve artı değeri olan, insanlığa yararlı olabilecek doğru bilgi ve ürün (implant) geliştirme vazifemizin asıl çalışmalarını başlatmış oluyordum. Problemin giderilebilmesi için düşündüğüm implantın prototipleme, üretilebilme, denenebilme, testlerden geçirilebilme, orijinal hâliyle üretilebilme ve ameliyat alanında uygulanabilme safhalarını beynimde canlandırırdım.

Resim çizme kabiliyetim son derece zayıf olduğu hâlde geliştirmeyi düşündüğüm implantın elle çizimini yapar, sonrada daha anlaşılır olsun diye elimdeki kâğıt, karton, mukavva, ağaç, kurşun kalem, tükenmez kalem, çocukların plastik oyuncakları, oyun hamuru, bizim hanımın örgü şişleri, demir veya silikon çubuklar, alüminyum ve bakır borular gibi yararlanabileceğim her türlü materyalden istifade ederek odamdaki atölyemde elle pro-prototip yapardım. Onlar üzerinde günlerce, haftalarca düşünür ve eksikliklerini giderirdim. Daha sonra Endüstri Meslek Lisesinden Kerim Usta'ya veya YSE Bakım ve Tamirhanesi'nde çalışan Ahmet Usta'ya metal prototip yaptırarak kuru kadavra kemiklerinde uygulanabilirliklerini test ederdim. Üzerinde çalıştığım ve uygulanabilirliğini gördüğüm intramedullar çivilerin çizimleri için bir hafta izin alarak İstanbul'a geldim. Makine mühendisi olan arkadaşima misafir oldum. Çalıştığı firmada gündüz kendi işlerini yapar, akşamda benim çivi tasarımlarımı çizerdi.

Tasarladığım implantları orijinal hammadde ile üretme arayışına girdim. Ülkemizin büyük üniversitelerinin hocaları ile böyle bir çalışmamın olduğunu paylaşıp daha ileriye gitmenin yollarını aradım. Ancak sadece bir hoca dönüş yaparak Almanya Nürnberg Üniversitesinden ortopedi klinik şefi ile yazıştığını ve beni de davet edeceğini söyledi. Ülkemdeki hocalarım adına üzüldüm. Tekrar İstanbul'a geldim. Ortopedik implant üreten yerli bir firmaya ilk dizayn ulna çivi setini ürettirdim. İlk uyguladığım vaka, daha evvel üç kez ameliyat olup ön kol kemiklerinden ulna distal kırığı kaynamamış olan bir hasta idi. Kırık kaynadı. Sonra endikasyonu uygun

olan toplam sekiz hastaya da bu yöntemi uyguladım. Hastaların memnuniyeti bize cesaret verip yola devam etmemize vesile oldu. Böylece hiçbir engel veya yokluğun başarmanın önünde geçerli mazeret olmadığını; cesaret, üstün gayret ve sebatla çalışan için aşılamayacak zorluk, çözülemeyecek problem olmadığını yaşayarak öğrenmenin hazzını ve onurunu yaşadım.

Ne yazık ki ileriki zaman dilimlerinde 28 Şubat Post Modern Darbesi bize de isabet etmişti. "Bir üniversite hocası olarak ne kadar hasta baktın, ameliyat yaptın, öğrenci ve asistan yetiştirdin, araştırma yaptın" soruları sorulacağına, "Eşiniz türbanlı mı, türban yasağına ne diyorsunuz?" soruları yöneltilecek ve başörtüsü eylemleri bahane edilerek üniversitedeki öğretim üyeliğime son verildi. Yine İstanbul'a geldim. Üniversiteden uzaktım ama zihnen akademisyenliğe devam ediyordum. Bir yıl sonra üniversiteye geri dönüşümün önü açıldığında dekan hocanın yeni çağrısına "Tereddütsüz tekrar gidiyoruz hocam" dedim ve Van'a döndüm.

Birlikte çalıştığım arkadaşlarla Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinin üst düzeyde hizmet vermesi için bir taraftan hazırlanırken, öte taraftan da araştırma ve geliştirme gayretlerimi hızlandırmıştım. Yurt dışındaki bazı merkezlerden ortopedik implant geliştirme davetleri aldım. Önce Stratec /Synthes firmasının daveti ile İsviçre'ye, daha sonra Paley'in daveti ile Baltimore/ Amerika'ya gittim. Oralarda gördüklerim, yaşadıklarım ve anladıklarım ülkemi ve devletimi önceleyen düşüncelerimi daha da pekiştirdi ve çalışma azmimi bir bakıma kamçılıdı. Ancak ne yazık ki o dönem üniversite/fakülte yönetimi birçok yönden bağnaz bir zihniyet sergileyerek çalışmalarımızın önüne büyük bir set çekme becerisini sergiledi. Üniversiteden ayrıldım, İstanbul Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği Kurucu Şefi olarak göreve başladım. Buradaki tüm klinik çalışanları ile inovatif düşüncelerin geliştirildiği bir öncü merkez olma gayretinde olduk.

Bilimsel düşünceye sahip olup bilim yaptıklarını söyleyenler (bilgi üretmekten öte sadece üretilmiş bilgiyi tüketenler) ülkemizde tasarlanıp üretilen ulusal ve uluslararası patentli ürünler geliştirme başarılarımızı değil takdir etmek, bazen görmezden gelerek, bazen de eksileri ile uğraşip artılarını gölgeleyerek aşağılama

gayretleri serdedip bilimsel düşünceye yakışmayan yaklaşımlarda bulundu. Kompleksli yaklaşımlarla ayağımıza vurulmak istenen zincirlerden kurtulmak için ileri biomekanik çalışmalar yapmak ve yeni implant geliştirmek üzere yurt dışından aldığım davetlerden birini kabul ettim. Bu davet bir yıllığına Almanya Hannover Üniversitesinde Prof. C Krettek'ten gelmişti. 2014 yılında bu merkezde çalışmaya başladım. Hemen her toplantıda "Akpınar, daha, başka, yeni ne var?" sorularının muhatabı olmuştumdur. Sistem kurarak, yenilikçi düşünceye odaklanmış proje üretebilen insan seçerek, bu insanlara imkân hazırlayarak ve disiplinli ekip çalışmasından taviz vermeden sabır ve sebatla, azami gayret gösterilerek başarının ve hedefin nasıl yakalandığına şahit oldum.

Bir yıl sonra Almanya'dan döndüğümün akşamı, bir kısmı devlet bürokrasisinde görev almış farklı tecrübelere sahip ve çoğunun entelektüel kapasitesi olan bir dost meclisinde sığağı sığağına bazı sorular sordular. Öz olarak ben de şu cevapları verdim: "Ülkem güzel, ezanım güzel, bayrağım güzel, insanım güzel. Ancak işleyen sistem bozuk, eğitim hepten bozuk, bilgi üretimine odaklı ekip çalışması yok, bilimle uğraşanların gözünü ve gönlünü doyuracak imkânlar ise çok sınırlı. Tüm bu olumsuzluklara rağmen olumsuzlukların bir parçası olmadan ülkemiz, devletimiz, insanımız ve hatta tüm insanlık için iyi niyet ve üstün gayretlerle her konuda yeni, farklı ve artı değeri olan bilgiler üretmeye odaklanarak ülkemizin her bakımdan ilerlemesinde tuğlalar olmalıyız."

Bendenizin 6 uluslararası, 8 de ulusal toplam 14 patentli çalışmam var. Bu satırların yazıldığı anda dahi kliniğimdeki odamda mengene, çekiç, testere, törpü, matkap gibi âletlerle plastik ve kuru kadavra kemiklerin olduğu bir mekânda, sağlık hizmeti ve eğitim-öğretim vermenin yanında inovatif ürün geliştirmeye devam ediyorum. Bu durum da galiba kader planında benim imtihanım olsa gerek. Yukarıdaki satırlar bir hayat hikayesinden ziyade, her bir paragrafta başarıya ulaştıran yolculukta birer muzafferiyet kaidesi sırrı taşımaktadır. Ülkemde; zamanın şartları ve imkanlarına göre, insanımız ve devletimiz (tüm kurumlarıyla birlikte), bilime ve inovatif düşünceye sahip bilim insanına hak ettiği değeri verme anlayışını kazanma zarureti bir sonraki yazımızda bulacaksınız.